

нікаційних технологій у навчанні і науковій роботі.

Загальні висновки. На нашу думку, створення ЛКМ профілюючої кафедри класичного, педагогічного або технічного університету є цілеспрямованою діяльністю колективу викладачів і науковців, яка забезпечить кафедри досягнення світового рівня інформатизації навчального і наукового процесу. Вдосконалення інфраструктури, технічних засобів, навчального і наукового наповнення ЛКМ дозволить викладачам кафедри на сучасному рівні проводити навчальні заняття і наукові дослідження.

Література

1. Козлакова Г.О. Теоретичні і методичні основи застосування інформаційних технологій у вищій технічній освіті: Монографія. – К.: ІЗМН, ВІПОЛ, 1997. – 180 с.

2. Концепція розвитку освіти XIII у галузі комп'ютеризації, інформатики та інформаційних технологій / Авт. колл. Ю.Г.Костенко, Л.Л.Товажнянський, В.О.Кравець та інші. – Харків: ХПІ, 1994. – 16 с.

3. Sandalov A., Scherbakov A., Strelnikov V., Trukhin V. Computer Network of Physics Department of MSU for Science and Education // Proceedings of the EUNIS'95 Congress. – Dusseldorf, Germany: Dusseldorf University, 1995. – С.73-84.

*Благодаренко Л.Ю.
ЗОСШ № 242 м. Києва,
Грищенко Г.П.
НПУ імені М.П. Драгоманова*

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КЛАСІВ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ

Головною метою перебудови освіти в Україні на сучасному етапі є досягнення історично відмінних і принципово інших цілей освіти, які забезпечать її міжнародну інтегрованість і високу якість.

Крім цього, в умовах розробки стандартів фізичної освіти до професійно-педагогічної підготовки вчителя ставляться нові, специфічні, більш висо-

кі вимоги, оскільки сучасний вчитель повинен не тільки володіти фундаментальними фаховими знаннями в галузі своєї спеціалізації, а й бути носієм загальнолюдських цінностей, вміти творчо розробляти і реалізовувати нову педагогічну систему в конкретних умовах.

Досвід показує, що орієнтацію молоді на одержання професії педагога можна успішно розпочинати ще в старших класах середньої школи. Тому досить актуальною стає проблема розробки нових форм організації навчально-виховного процесу в школі. Однією з таких форм, як показує наш досвід, є створення профільних педагогічних класів на базі середніх шкіл. Навчання учнів в педагогічних класах є ефективною і, безумовно, перспективною формою навчання, але вона потребує свого розвитку і удосконалення. Середня школа надає вищому педагогічному навчальному закладу допомоги у пошуку і підготовці такого абітурієнта, який виявляє здібності до вивчення фізико-математичних дисциплін, а також інтерес до педагогічної професії, усвідомлює важливість педагогічної роботи, має нахили до педагогічної діяльності, потребу в спілкуванні з дітьми.

Навчання учнів в педагогічних класах за спеціальними програмами, розробленими спільно з викладачами кафедр фізико-математичного педагогічного університету, дає значний педагогічний ефект, який проявляється в підвищенні загального рівня навчально-виховної роботи, саме завдяки об'єднанню в одному колективі учнів з єдиними пізнавальними інтересами.

Проведений нами аналіз психолого-педагогічних досліджень з проблеми орієнтації на професію вчителя свідчить про відсутність узагальнених досліджень психологічних особливостей вибору професії вчителя випускниками шкіл. Практично повністю відсутня інформація про набутий досвід роботи педагогічних класів та підвищення ефективності роботи в цих класах щодо її орієнтації на педагогічну професію.

У науковій літературі [1, 2] представлена інформація, щодо різноманітності мотивів вибору професії вчителя, які можна узагальнити в професійно-пізнавальні, практичні, ситуативні. Досвід роботи в педагогічних класах свідчить про нестійкість професійних намірів учнів. За два роки навчання у багатьох учнів посилюється невпевненість у своєму остаточному професійному виборі, що пов'язано з недостатнім професійним самовизначенням. Крім

того, на сучасному етапі на вибір професії учнем впливає такий фактор, як її матеріальне забезпечення та професійні переваги.

А тому особливість роботи з учнями педагогічних класів полягає в реалізації індивідуально-творчого підходу до кожного учня, що забезпечує контроль роботи над самоаналізом, самооцінкою та самовихованням. Це є передумовою педагогічного самовизначення, розвиток та формування якого можуть здійснюватись тільки у спеціально організованій професійній діяльності.

Якщо від учнів звичайних класів достатньо вимагати чіткого, логічного і наукового викладення навчального матеріалу, то вимоги до учнів педагогічних класів повинні бути набагато вищими й конкретнішими. По-перше, учнів педагогічних класів необхідно навчати будувати відповіді таким чином, щоб вони мали максимальну ефективність, були доступними і навчаючими для інших учнів. По-друге, ці учні повинні вміти навчитись оцінювати відповіді інших з точки зору їх педагогічної ефективності та доступності.

Виконання цих завдань є досить складним, про що свідчить дослідження особливостей педагогічних здібностей в учнів педагогічних класів фізико – математичного профілю ЗОСШ № 242 м. Києва. Воно показує, що, незважаючи на бажання учнів оволодіти навичками педагогічної діяльності, рівень їх розвитку не відповідає основним структурним компонентам педагогічних здібностей.

Аналіз цієї проблеми свідчить також про те, що найбільшу увагу при роботі з учнями педагогічних класів потрібно приділяти процесу їх саморозвитку. Найбільшу цінність в цьому процесі матимуть такі форми організації навчального процесу, методи та прийоми навчання, що ґрунтуються на організації активної діяльності учнів, наданні їм найбільшої самостійності. Особлива роль самостійної діяльності визначається, насамперед, тим, що в процесі цієї діяльності відбувається цілеспрямоване, усвідомлене опанування науковою інформацією, логічне осмислення можливостей її подальшого використання в професійній діяльності. Тільки активна цілеспрямована діяльність сприяє перетворенню і саморозвитку особистості, є головним мірилом індивідуальності людини.

Учні педагогічних класів, на наш погляд, повинні оволодіти як мінімум двома видами умінь та навичок самостійної роботи: загально-навчальними, які дають можливість оволодіти знаннями, та професійними, тобто засобами застосування одержаних знань в професійній діяльності.

Очевидно, що особливістю самостійної роботи учнів педагогічних класів є її спрямованість не тільки на систематичне й міцне засвоєння програмного матеріалу і розвиток творчих здібностей, але й на орієнтацію саме на педагогічну професію, розвиток умінь та здібностей, які є для неї провідними.

Для розвитку творчого потенціалу учнів педагогічних класів як майбутніх учителів потрібно створювати відповідні умови ще під час їх навчання в школі. Формування творчого, ініціативного, самокритичного педагога може бути здійснено лише тоді, коли майбутній вчитель уже в роки навчання в школі буде поставлений в умови, наближені до його майбутньої практичної діяльності. А тому, при використанні будь-якої форми самостійної роботи, необхідно враховувати, що в процесі її виконання учні педагогічних класів мусять набувати вмінь організовувати між собою взаємодію, навчатись спілкуванню та вмінню розвивати свою творчу індивідуальність, вмінню усвідомлювати логічні зв'язки, послідовність дій, зіставляти раніше вивчене з новими знаннями.

Учнів необхідно навчити моделювати реальні ситуації педагогічного процесу, поведінку вчителя в тій чи іншій ситуації, пов'язаній з його професійною діяльністю.

В процесі викладання фізики в педагогічному класі необхідно впроваджувати системний підхід для розвитку пізнавальних здібностей учнів, враховуючи, що сучасний вчитель повинен бути захоплений своєю наукою і вміти передати це захоплення учням. До прийомів формування пізнавальних здібностей учнів можна віднести постановку цікавих демонстрацій та залучення до їх розробки і проведення учнів, самостійне розв'язування нестандартних задач, самостійну розробку цікавих завдань та складання задач.

Література

1. Платонов К.К. Профессиональное призвание // Профессиональная ориентация молодёжи. – М., 1978.

2. Копылова К.П., Тепеницына Т.И. К вопросу о формировании педагогической направленности старшеклассников // Психологические проблемы формирования педагогической направленности и педагогических способностей. – М., 1982. – С.81–91.

*Богданов І.Т.
Бердянський державний педінститут,
Сергєєв О.В.
Запорізький університет*

АКМЕОЛОГІЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-ПРЕДМЕТНИКА

Акмеологія (за давньогрецько-російським словником – акме – вища точка, вістря, розквіт, зрілість, найкраща пора) – нова міждисциплінарна галузь знань у системі наук про людину. Предметом акмеології є закономірності розвитку і саморозвитку зрілої людини; самореалізація творчого потенціалу і розвиток творчої готовності до прийдешньої діяльності; чинники, об'єктивні і суб'єктивні, які сприяють або перешкоджають досягненню вершин; закономірності навчання вершинам життя і професіоналізму в діяльності; самоосвіта, самоорганізація і самоконтроль; закономірності самовдосконалення, самокорекції і самоорганізації діяльності під впливом нових вимог, які йдуть як ззовні, від професії і суспільства, науки, культури, техніки, так і, насамперед, зсередини, від особистих інтересів, потреб і установок, усвідомлення своїх здібностей і можливостей, достоїнств і недоліків власної діяльності в навчанні основам наук.

Таким чином, акмеологія досліджує цілісну людину (особистість) як суб'єкт творчої, навчально-пізнавальної, професійної (у тому числі викладацької) і управлінської діяльності.

Викладач постійно повинен пам'ятати про те, що в процесі професійної діяльності змінюється не тільки особистість того, хто навчається, а й особистість того, хто навчає, а свою практичну діяльність розглядати як засіб самовдосконалення, як систему вправ із саморозвитку.

Під професійним самовихованням викладача розуміється свідома робо-